

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Julius 28 -dik napján, 1815 -dik esztendőben.

A' *Márius* és *Bonaparte* közt tett összehasonlításnak további folytatása (*Lásd az 58. Kurirnak 338. lapját*).

Hogy a' magok katonáiknak szivekben annál nagyobb bizodalmat gerjeszthessenek, és ellenségeiket annál inkább megréttentessék, mint *Márius* mint *Bonaparte* avval dítskedtek, hogy az Egék ő nekik különös barátjaik. Egy büvédsbajos vén aszszonyt *Rómában*, a' ki mindenkor nagy győzelemről álmodozott, és ennek jobban hittek az emberek, mint az Isten angyalának; két tanult saskeselyőket tartottak *Rómában*, mellyek előre megjövendölték a' győzedelmet a' katonáknak, 's ugyan ezért mindenkor nagy vitézi bátorsággal és bizodalommal mentenek a' tsatamezőkre. A' mit semmi jövendőmondó végbe nem vihett a' mi időnkben, azt *Napoleon* lehetségesnek tartotta, és lenni mondotta, evvel dítskedtén: „Az Isten, ugymond, a' győzedelmet az én zászlóimhoz szegezte; az Isten minden akadályoknak elhárításokra hatalmat adott nekem.“ Ezeket a' szavakat úgy tartották az emberek, mint a' *Sybilléknak* jövendőmondásait. A' Nemet nemzeten vett győzedelmeket mind ketten vitéz tetteiknek köszönhették; *Márius* azt, hogy *Róma* városa harmadik építőjének nevezte, *Bonaparte* pedig azt, hogy nagy ne-

vet káptott; de mind a' kettőnek végső veszedelmere szolgált a' napkelet; mivel mind a' ketten sok birodalmakat igyekeztek meghódoltatni. *Márius* nyughatatlan ember lévén a' hazafiak közt háborúságot indított, mellyet ha nem mivelvolna, örökké tartó emlékezetet szerzett volna magának. Hogyha *Napoleon* nyert győzedelmeivel meglegegett, és az Orosz birodalom ellen fegyvert nem fogott volna, 25 esztendeig tartott győzedelminek édes gyümölcseivel bátran elhett volna. De mind ketten visszaelven a' szerentsének kedvezőségével, mind a' ketten gyászos sorsra jutottak, mind a' ketten kénytelenek voltak szánkivetésbe menni, és azon országokat, a' mellyeken uralkodtak vala, félelem és rettegések közt elhagyni.

Ilyen állapotban ment rövid idő elforgása alatt *Márius* *Rómába*; *Napoleon* pedig *Párisba*. *Máriusnak* *Rómába* való bemenetele igen szomorú volt, mivel senki őtet örömmel nemfogadta, kivéven a' dorbézoló katonaságot, mellyen annyira megbosszonkodott, hogy magát a' haragtól meg nem tartóztathatta, a' kinn lehetett, és a' ki az ő hatalma alatt volt, bosszút állott. Ennek nyomdokait követte *Napoleon* is. E' mellett nagyon szerette és gyakorlotta a' fősvénységet, a' legszentsegebb dolognak sem kedvezett, ha az ő

feltett célját elakarta követni, senkit, magok felett és magok mellett el nem szenvedhettek, mellyből a következőt, hogy *Metellus* számkivetésbe vettetett. *Napoleon* pedig kéntelen volt, életének és familiájának megtartására nézve az országlásról lemondani.

Semmi valóságos szeretettel nem bírtak ők a tudományok és tudós emberek iránt, és csak akkor láttattak ezek nálak kedvességet találni, a midőn az ő céljoknak elkövetésére valamennyibe szolgáltak. Sokszor így szóllott *Márius*: „Mit használtak, úgymond, az *Athenasbéli*eknek a tudományok, nem győztük-émeg őket, miért tanulnék tudományokat a rabszolgáktól? Ebben a mértékben áltárameg *Napoleon* mindazt, a mi a szelidséget, s a szép tudományokhoz való szeretetet ajánlotta és tanította. A durva *Spartanusok* voltak, az ő legkedvesebb követőpéldái, mind beszédjében mind minden tetteiben ezeket követte ő. Hogy ez igaz legyen, néhány Német országi Univerzitasok tulajdon szomorú példajokon tapasztalták.

Pruszszia.

Státus és finanziaális Minister *Bülow* ur, 10 vagy 12 nap mulva az ő igazgatása alatt lévő tanátsnak egy részével a Felső Pruszsziai király után fog menni annak főhadiszállására. Egy Pruszsziai Illuszár a *belle alliance* verekedés után 5000 *Napoleon d'ort* nyert, s azt a Pruszsziai armáda főgondviselőjének ajándékozta olly végből, hogy avval a maga familiájának kedveskedjen. Egy ember ugyan akkor 200 *Napoleon d'ort* nyert. — Hertzeg *Blücher* ezen finanziaális Ministerhez küldött leveleiben neki nagyon megköszönte, hogy az armáda tartására szükséges dolgokban szorgalmasan eljár, egyszersmind azt istudtára adta, hogy mivel a szövetséges armádának tartásáról már most Prantzia ország tartozik gondoskodni, és mind eleséget mind hó-pénzt annak szolgáltatni; nem szükség, hogy ő azon tárgyokról gondoskodjon.

Frantzia Ország.

A Párisi közönséges ujságlevelek azirkeretik, hogy *Bonaparte Napoleon* a *Ré* szigete mellett a *Charentei* folyóviz kifolyásánál *Rochellével* általlellenben blokirotatik, az az bészárattatott, s e dolgot következendőképen beszélik elő: „*Bonaparte*, úgymond, egy *Frantzia* fregátra ülven, Jul. 7-dik napját követett éjjel szélnek botátotta vitorláit. De miönn ez a fregát a tengerpartjától nem meszsze egy *Anglus* fregatra bukkant, és semmi utat és módot nem talált volna annak elkerülésére, kéntelen volt a *Rei* szigetbe kiszállani, mellybe számos *Anglus* hajóktól blokirotatik ez a sziget, mellyben egynébáyszáz hajósok vigyáznak, jól meg van erősítve (a legujabb tudósítások azt tartják, hogy a midőn semmi utat módot nem látott volna *Bonaparte* a megszabadulásra, magát az *Anglusoknak* feladta).

A mint a Párisi ujságlevelek beszélkik, *General Clarke* 18-dik Lajosnak volt hadi Ministerje most kiváltképpen a királyi testörző seregeknek organizatiójában foglalatoskodik, ez a sereg *maison militaire du Roi* nevet kapott, a több nevezeteket, mint a milyenek voltak *Gardes-du-Corps Musquetaires*, s a t. mind eltöröltettek. A királynak fellejebb említett örző serege 30.000 főből fog állani, melly gyalogságból, lovasságból, sőt minden fegyveres seregből fog öszve szerkeztetni. A *Frantzia* *Moniteurnek* 17-ik *Juliusi* darabjában találatik azon jelentés, mellyét a *Frantzia* Exminister *Caulincourt* *Frantzia* országnak volt állapotjáról és környüállásairól kiadott vala, és a melly tsak éppen most jött a mi kezünkhöz. Ez a jelentés kiváltképpen való módon az *Európai* nevezetesebb birodalmak ellen van intézve, úgymint az *Austriai*, *Orosz*, *Pruszsziai*, és *Angliai* birodalmak ellen, a mellyek t. i. *Frantzia* Ország ellen háborút indítottak. Kiváltképpen nagyon ótsároltatik és gonyoltatik ebben az irásban *Pruszszia*

azért, hogy a' király a' maga utolsó jelen-
tésében azzal kérkedik a' Publikum előtt,
hogy a' Pruszsiai armáda *Párisban* vagyon.
Azt erősitik, hogy az Anglusok mind a'
vizen mind a' szárazon elakarják a' Fran-
tzia erőt töríteni, de hogy az Orosz birodalom
legnagyobb akadályokra vagyon,
és meg nem engedi, hogy ezen két birodalom
között egy új hatalmas birddalom tá-
madjon. A' *Rhenus* balpartján fekvő tar-
tományoknak vissza nyeresé a' Frantziákkal
minden veszedelmet elfelejtett, a' melly
minden oldalról fenyegeti őket. Legneve-
zetesebb az, a' mit ezen jegyzésekből tan-
ulhatunk, hogy az Északi *Amerika* szabad
Státusok legnagyobb, legjobb, és leghi-
vebb barátjai Frantzia Országnak. Felette
magasztalják is ezek ezt a' szabad köztársasá-
got, kiváltképpen azért, hogy a' közönséges és
a' tengeri politikában sokat tehetnek, 's a'
többi.

A' Pruszsiai kir. armádának fővezére
Hertzeg *Blücher* Frantzia országba lett bé-
menetele után következő hirdetményt
tettetett közönségesse: F. M. Hg. *Blücher*
azoknak az Osztályoknak kormányozóihoz,
a' mellyekbe a' Pruszsiai armáda bészáll,
a' *Párisi* békességnek, melly Május 30-ik
napján 1814-ik esztendőben szereztetett va-
la, fenntartására: Uraim! Azt adom Ke-
gyelmeteknek tudokra, hogy én olyan
személyeket választottam ki azoknak az osz-
tályoknak igazgatására, a' kik magokat az
én bizodalomra méltókká tettek, melly-
nek kiváltképpen való indítóoka az, hogy
én a' *Párisi* békességet állandóul fenn aka-
rom tartani. Én ezeknek a' személyeknek
elegendő hatalmat adtam az ő tekintetek-
nek megerősítésére, és Kegyelmeteket is
arra unszoló, hogy azoknak kormányozá-
sokat mindenben gyámolítsák, a' mel-
lyek az Országnak javára és tsendességére
szükségesek. Azok iránt a' személyek iránt,
a' kiket én választottam nem csak én ha-
nem a' Közönség is bizodalommal viselte-
tik. e' mellett Frantzia Országnak minden-

részeit, a' mellyeken keresztül utazni
fogok, voltaképpen esmerik. Az a' hata-
lom, a' mellyel én őket felruházom, min-
den polgári és finanziaális igazgatásokat
magában foglal, szorgalmatosan arra fogok
ügyelni, hogy katonáim semmi tsintalan-
ságot ne tselekedjenek. Egy napiparantso-
latot adtam ki, mellyben a' prédálás, ha-
lálós büntetés alatt megtiltatik. Én csak
Bonaparte és az ő ozimborás társai ellen fo-
gok hadat viselni, 's azt végre viszem,
hogy a' föld népének semmi panasza ne legyen,
az alattam lévő armáda ellen, és csak azok
viseljék a' háborúnak terheit, a' kiknek
engedetlenségek, és pártoskodások miatt
a' Frantzia határokra jönni kénytelenek vol-
tam. Az én armádámnak tápláltatására
magazinumokat kell felállítani, 's azokat
requisitiók által betölteni, a' melly requi-
sitiók mind az által legottán kifizettetnek
vagy bonsokban, vagy a' Frantzia Országi
kintstárra szöllő irásokban és ezekért a' bon-
sokért az én armádám mindenkor jól fog
állani. Ezek a' bonsok azokért a' jószágok-
ért vétetődjenek el, a' mellyeket én a'
Bonaparte követőit fogok elfoglaltatni.
Ezen jószágoknak megvételekben semmi
pénzneme meg nem engedtetik, és azokat
csak a' Frantziák vehetik meg. Ezek a' jó-
szágok nem csak azoktól fognak olvétetni,
a' kik *Bonapartét* mint valóságos katonák,
vagy nemzeti gárdisták követik, hanem még
azoktól is, a' kik őket vagy tanácsokkal
vagy másféleképpen segítik. Mind azok a'
katonák, és más személyek, a' kik *Bona-
partét* követik, arra unszoltatnak, hogy 14
napok elforgása alatt hazájokba visszatér-
jenek, különben minden józágaik elfog-
laltatnak, 's mint nemzeti jószágok eladat-
tatnak. Azok a' bonsok avagy Fr. papiros
pénzek, a' mellyekkel az eladandó józá-
gokért fognak fizetni, a' háború végződése jó
pénzben visszafizettetnek. A' mennyiben én
Kegyelmeteket az én ítéletemről tudósítom,
egszersmind azt kívánom, hogy azokat a'
magok polgártársainak adják tudokra,

hogy ők is tudhassák, mi végre fognak a szövetséges Fejedelmek Fr. Országban ismét megjelenni. Tegyük azt az értelmet semmivé, melyet a Bonaparte tanácsadói elterjesztettek. Mi egyedül azért jövünk, hogy a Frantziákat attól a gyalázatos járomtól megszabadítsuk, a melly által az ő jussaik és szabadságaik tsak nem egészen eltöröltettek.

A' mint hirdetik, Hg. *Blücher* a' Fr. tartományokban lévő Pruszsiai armádának Intendensévé, az az Főgondviselőjévé tette *Ribbentrot* Státus Tanácsost, a' ki egyszermind a' belső dolgokra, a' finaneziára, a' törvényes dolgokra, a' vallásra, a' policziára, és a' közönséges újságlevelekre is vigyázni fog. Azok a' honnyi lakosok, a' kik a' jó ügy meillet hiven megmaradtak külömbkülömbféle hivatalokra fognak alkalmaztatni, és azok a' Prefektusok es Polgármesterek, a' kik *Bonaparte* Elbai szigetből lett visszajövetelétől fogva hozzájuk különös hajlandósággal viseltek, fogattasanak meg 's jóságaik confiscaltassanak. Mind azok a' fegyveres lakosok, a' kik 8 nap alatt honnyaikba vissza nem mennek, minden örökségeiket elvesztik. Ezekből a' confiscaltott jóságokból fognak azok a' lakosok kifizetödni, a' kik a' háborutól megkárosítottak. A' fekvő és más vagyonok közönségesen elfognak adattatni, és a' kiadott bomsok, kész vagy pengő pénz helyett elvétetödnék. Az armádának zsoldja, tápláltatása, ruháztatása és felfegyverkeztetése az ellenséges földöktől fog kifizetödni, és a' Pruszsiai armáda által elfoglaltatott tartományokban következő tárgyak fognak beszédettetni: 150,000 pár tzipő, 150,000 köntös, 40,000 pár sarú (stibli) 150,000 köpönyeg, 150,000 nadrág, 150,000 pár katonaharisonya, 150,000 nyakravaló, 150,000 tsakó, 100,000 darab főző és ivó edények, 100,000 patkó, 3,000 ló, mellyeknek a' fele hátszlovak (paripák) másik fele pedig igászlovak legyenek, és 4 millió frank készpénzben, mellyből a'

katonaságnak a' még hátralévő zsoldja fog kifizettetni. Ha valaki magát *Bonaparte* követőjének lenni mutatná, és a' szukséges intézéseknek legkissebben is ellene szegzené, az azonnal megfogattasson, és mintfogyol hátra küldtessen, a' dolognak mi voltához képest haditörvényszek eleibe vitessen, és halállal büntettessen meg. Az ő vagyonsága elfoglaltasson, és a' hadikaszsába tétettessen.

Az e' folyó holnap 18-ikán költ Párisi tudósításokban azt a' bizonyos hirt olvassuk, hogy *Bonaparte* *Napolcon*, a' *Rocheforti kikötőhely* körül járó *Anglus hajók Kommandánsának* magát feladta.

Azon rendelések, mellyek az ő megfogattatása végett tétettének vala, semmi nyílt utat az ellantásra neki nem engedtek. — A' szövetséges Fejedelmek mindjárt a' magok *Párisba* való bemenetelek után azon igyekeztek, hogy *Bonapartét* megfogathassák. A' Francia kormányszektől azt kívánták, hogy minden tehetségét ennek a' végnek elérésére fordítsa. De ennek végrehajtása még is nehézségekkel volt öszvekaptsolva.

Bonaparte gondoskodott arról, hogy a' *Rocheforti* őrző sereg, és azon hajókra szállítandó legénység, a' mellyeken elszökni szándékozott, tsupa ő hozzá egészen hajlandó és hív katonákból álljon.

Ezen, a' világ tsendességének megerősítettésére nézve olly fontos történetről, a' *Párisi* *Monitörnek* e' h. 18-dikán kijött dárabjában illy előre való tudósítások foglaltanak:

Párisban *Jul. 17-ikén.*

Minden rendelések megtétettek vala, hogy *Bonaparte* *Napolconnak* elszökhetése megakadályoztasson; a' *Rocheforti* tengeri Prefektusnak tengeri hadi Minister Eő Ex-ájához irt leveléből kihuzott következő summazat megmutatta, hogy a' dalognak kimenetele ollyan lett legyen, a' millyent tsak lehetett reményleni:

Rochefort, Jul. 15-dikén, este 10 órákor.

Az Ex. ad parantsolatjának bétöltetése végett, az *Alsó-Charentei* Prefektus Báros *Ricard* urnak társaságában az én hajómon elindultam vala; a' 14-iki tudósításokat még akkor nem tudtam; a' hajós kapitány, 's az *Amphytrite* fregatnak Kommandánsa *Philibert* azt izente nekem, hogy *Bonaparte* a' l' *Eperier* hajóra ülven utnak indult legyen azonfeltételben, hogy magát az ottani vizeken keresztül kosúl járó Anglus hajóknak feladja.

„Virradtakor láttuk, hogy az Anglus *the Bellerophon* nevű linea hajó felé tartott, a' mellyen *Maitland* kapitány vezérkedett, a' ki látván, hogy *Bonaparte* ő hozzá közelit, fejez vitorlát első árbotzfára felhúzott vala.

„*Bonaparte*, a' társaságában lévő személyekkel együtt azon Anglus lineahajóra felvétetett. Az a' Tiszt, a' kit figyelmeztetésre allítottam volt ki, nekem ezt a' fontos tudósítást jelentette, a' mellyet *Becker* Generális, ki annakutánna kevés idő mulva megérkezett szinte megbizonyított.“ Aláírás: *Bonnefoux*, hajós kapitány, tengeri Prefektus. „Igy végzette el *Bonaparte*, úgy mond, azon *Párisi* Monitör, a' fejez vitorlának oltalma alatt, *Bellerophon* Angluslineahajón azon ő tőle kigondolt, és *la Bedoyere*, *Ney*, *Bassano*, *Lavalette*, *Savary*, *Bertrand*, *Erlan*, *Regnaud de St. Jean d'Angely*, *Lefevre-Desnouettes*, *Baullay de la Meurthe*, *Defermont*, *Etienne* Uraknak; és *Hortense*, *Souza*, és *Hamelin* Dámáknak segítségével véghez vitt próbatételt.“

A' *Párisban* lévő Fels. hadi udvari táborban e' h. 18-án költ további tudósítások szerént, a' *Bonaparte* megfogattatásának bizonyossággal előreláttatott esetére, a' Fels. Szövetséges Hatalmasságok már annakelőtte abban megegyeztek vala, hogy azon egyes Hatalmasság, a' mellynek *Bonaparte* kezébe kerülne az azzal való bánást azon-

nal minden szövetséges Udvaroknak rendelkezésre bizza elannyira, hogy az nem valamelyik egygyes Hatalmasságnak hanem minden a' közönséges békességnek helyreállíttatása végett öszve szövetkezett Udvaroknak Státusfogyának lenni tartattasson. Bár millyenek legyenek azon hatalmasságnak, mellyre magát bizta, nagy lelküségére épített reménykedései, még is mindazáltal az ő sorsának elhatároztatása egy fellyebb való ítélő szék előtt meg fog tétettni, 's annál fogva' megmásolhatatlan maradni.

Megjegyzésre méltó, hogy *Bonaparte* *Napoleon* éppen azon órában, a' mellyben egy holnappal az előtt a' *Niederlandi* határszéleken az ellenségeskedést elkezdte vala, a' maga pályafutásának végső végét érte.

Hadi történetek.

A' mi Cs. Kir. Olaszországból *Frantzia* földre által lepett, és a' maga munkálódásait azon vitezséggel, mellyet *Murat* volt *Nápolyi* király ellen való hadakozásban megmutatott vala, itten is folytatván, a' reszszerint erősségekben, rész szerint azokon kívül talált ellenséget mindenütt szerentsesen, és kevés vesztségével lerontván, egész *Grenobleig* előbbre nyomult, melly várost a' *F. M. L. Gr. Bubna* vezérlése alatt lévő seregeink e' h. 9-kén kapitulatio által megvettek, 's annak erősségében 54 ágyút 8 mozsarát, és nevezetes magazinokat találtak. — Onnan *Lyon* felé előbbre nyomulván, egész *La Guillotiere* nevű külső városáig érkeztenek vala. Minekutánna a' mi seregeink, valamelly tsekély, az előljáró seregek közt történt öszveütközések utánu ezen városnak elfoglaltatásához hozzákészütnének volna, e' h. 11-ikén egy ellenséges alkudozó követ megérkezett, 's fegyverszünetet kívánt, mellyet meg is nyert az alatt a' feltétel alatt, hogy az ellenség *Lyon* városát a' körülsántzolt táborhellyel egygyütt tüstént oda hagygya, és az ottani kommandirozó Marsal *Suchet*

mennyen a Loire vize megé a maga seregével. A mi meg is történt.

Illy módon az Olasz Országi armáda 22 nap alatt, az ő Lombardiából való kimeneteletől fogva, a Sezane, Meillerie, Bonneville, Conflans, Hopital, Ojonax és Chariznál történt vérekezesek, a Jura hegyénél volt körül sántolt tanyának, a l'Éclusei és Maconi erősegeknek, a de la Grottei szoros utnak, a Grenoblei erősségnek elvétettetések után a Lyon Fr. Ország második városának, és a déli Fr. Ország közép pontjának birtokába magát behelyeztetete, 's onnan további munkalódásait folytatni fogja.

A közönséges tudósítások szerint, a Strászburgi erősség is kapitulatzió által magát feladta. És így Fr. Ország minden részéről a közönséges és Párisban munkába lévő bekessegre nézve legjobb hírek jönnek.

A Párisi 14-ik Juliusi magános tudósítások azt állatják, hogy Fr. armádanak minden maradványi, a kik a Loire megé megvonultak vala, a királyhoz követeket küldöttek, 's magokat megadták.

Egy Aachenben e' h. 14-dikén kiadott, es Dobsütz Kormányozó által aláíratott bulletin azt foglalja magában, 's bizonyosnak lenni állítja, hogy Páris városától 100 millió frankból álló contribúció, 80.000 gyalog, és 30.000 lovas katonák számára való ruha kívántatik. — Az e' h. 21-diki Frankfurti Journal egy Párisban 12-kén költ tudósítás után azt tartja, hogy a Prussziai armádanak General-Intendense azon 100 millióból álló contribúciónak bizonyos és könnyebb beszederése végett kezeseket fogatott legyen, a kik egy Prusszia

erősségre fognak vezetettui, 's ottan mind addig tartatni, valameddig azon említett pénz egészen le nem fizetődik. Ezen kezeseknek lenni Perreux-Lafitte, Dessest a társaival, Scherer és Fingerlin, Löwenberg, Tourion-Ravel a társaival együtt, Koch a társaival, és Rougemont, Urakat nevezi.

Olasz Ország.

Minckelőtte a Lovasság Generálissa Báro Frimont a Szárdinai Státusokat odahagyta volna, a Szárdinai Király Eő Felségéhez e' következő irást küldötte:

„Felséges Uram! Mivelhogy az én armádammal a Rhone folyó vizen által menni 's Felséged Státusait ide hagyni szándékozom: hátorkodok Felségednek, a Státusainak ellenségtől való tökéletes megszabadítás után az én legálázatosabb szerentse kívánasomat eleibe terjeszteni. Egyszermind kötelességemnek lenni tartom, hogy a Felséged hadi seregeinek dítserentes magok viseltekkel ezzel kinyilatkoztatam, és az armádamnak tett segítségüket nekik megköszönjem. Ketségtető rám nézve azon szerentse, hogy azokat vezérlesem alatt szemlélhetem. Kérem Felségedet, hogy bizonyos legyen azon részvetelről, a mellyel én azok eránt vagyok. Méltóztáson Felséged az én legmélyesegesebb tiszteletemet esfogadni, a mellyel maradok Felségednek legálázatosabb szolgája Frimont. A Carougei Főhadiszálláson Jul. 6-án. 1815.

Nagy Britannia.

A Párisi kapitulatzió a Régens Herceg parantsolatjából Julius 6-dik napján estve énekes teátrumba kihirdettetett, és nagy örömkialtással fogadtatott. A következett napnak reggelén a Toweren és Parkon lévő ágyúk durrogattak, estve pedig az egész város kivilágosítottatott.

Jul. 26-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 314 7/8 forintot. Váltázté lában. Egy Csász. aranyért 14 forintot 27 krt.